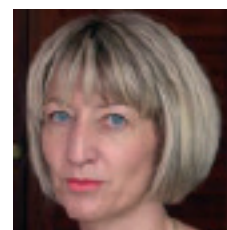

Novi zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika i njegova primjena u praksi

New act on the exploration and production of hydrocarbons with it's application in practice

Ana Kralj-Vrsalović, dipl. ing.
INA-Industrija nafte, d.d. Zagreb
ana.kralj-vrsalovic@ina.hr

Ključne riječi: dozvola za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, odobrenja, istraživanje, eksploatacija

Key words: Licence for the Exploration and Production of Hydrocarbons, permits, approvals, exploration, exploitation

Which are the main differences, after more than one year in practice? Which are main preference or main deficiencies?

Sažetak

U ovome radu prikazat će se novosti koje je donio novi Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, koji je objedinio Zakon o rudarstvu i prijašnji Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika. Koje su glavne razlike u njegovoj primjeni, nakon više od godinu dana? Koje su glavne prednosti zakona, a koji su njegovi nedostaci?!

Abstract

This article will present news bringing new Act on the Exploration and Production of Hydrocarbons, integrating Mining Act & previously Act on the Exploration and Production of Hydrocarbons together.

1. Uvod

Do dana donošenja Zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika (NN 52/18 i 51/19), koji je u primjeni od 14. lipnja 2018. godine, na snazi su, istovremeno, bila dva zakona koja su uređivala istraživanje i eksploataciju ugljikovodika:

1. Zakon o rudarstvu (NN 56/13, 14/14) koji je uređivao:
  - utvrđivanje rezervi ugljikovodika,
  - utvrđivanje eksploatacijskog polja,
  - registar istražnih prostora i/ili eksploatacijskih polja,
  - izradu i provjeru rudarskih projekata,
  - građenje i uporabu rudarskih objekata i postrojenja,
  - izradu rudarskih planova i izvođenje rudarskih mjerenja,
  - sanaciju prostora i naknade štete,

- mjere sigurnosti i zaštite,
  - stručnu spremu za obavljanje poslova u rudarstvu.
2. Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika (NN 94/13, 14/14), koji je uređivao:
- gospodarenje ugljikovodicima,
  - istraživanje i eksploataciju ugljikovodika,
  - izdavanje dozvole za istraživanje i sklapanje ugovora za eksploataciju,
  - naknade,
  - upravni i inspekcijski nadzor,
  - prekršajne odredbe
  - i druga pitanja.

Oba su se zakona primjenjivala istovremeno, uz napomenu da je Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika bio *lex specialis*. Cilj donošenja novog zakona o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika bio je donijeti zakon koji jasno i nedvosmisleno propisuje svaki dio procesa istraživanja i eksploatacije ugljikovodika i geotermalnih voda, skladištenja prirodnog plina, trajnog zbrinjavanje ugljikova dioksida, kao i usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s EU direktivama. Novi Zakon o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika (NN 52/18 i 51/19, u daljnjem tekstu Zakon) u osnovi je podijeljen na sljedeće dijelove:

- opće i zajedničke odredbe,
- istraživanje i eksploataciju ugljikovodika,
- istraživanje i eksploataciju geotermalnih voda,
- skladištenje prirodnog plina,
- trajno zbrinjavanje ugljikovog dioksida,
- izvođenje naftno-rudarskih radova,
- nadzor,
- prekršajne te prijelazne i završne odredbe.

Sastavni dio zakona čine još i:

- Predložak ugovora o istraživanju i podjeli eksploatacije ugljikovodika;
- Troškovi istraživanja i eksploatacije ugljikovodika koji su podložni povratu troškova u slučaju podjele količine pridobivenih količina ugljikovodika.

Budući da se djelokrug autorice rada uglavnom odnosi na istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, ovaj će rad biti najvećim djelom usmjeren na navedeno područje.

2. Osnovni akti i podzakonski propisi

Osnovni akti kojima se utvrđuje i provodi gospodarenje ugljikovodicima su:

- Strategija energetskeg razvoja Republike Hrvatske;

- Okvirni plan i program istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na kopnu;
- Okvirni plan i program istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na Jadranu.

Sljedeći podzakonski propisi doneseni su temeljem Zakona, a na snazi su od 3. studenog 2018. godine:

- Pravilnik o stručnoj osposobljenosti za obavljanje određenih poslova u naftnom rudarstvu (NN 95/18);
- Pravilnik o rezervama (NN 95/18);
- Pravilnik o naftno-rudarskim projektima i postupku provjere naftno-rudarskih projekata (NN 95/18);
- Pravilnik o građenju naftno-rudarskih objekata i postrojenja (NN 95/18);
- Pravilnik o trajnom zbrinjavanju ugljikova dioksida u geološkim strukturama. (NN 95/18).

U tijeku je postupak donošenja Uredbe o naknadi za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika kojom se određuju visine naknada za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika, eksploataciju geotermalne vode, skladištenje prirodnog plina i trajno zbrinjavanje ugljikova dioksida.

3. Novosti koje donosi zakon i podzakonski propisi

Donošenje Zakona donijelo je neke novosti koje se bitno razlikuju od dosadašnjih zakonskih odredbi, a koje se ukratko navode u nastavku – od onih općenitih do onih koje se odnose na pojedine aktivnosti.

Zakon jasno razdvaja izvođenje naftno-rudarskih radova na istraživanju od naftno-rudarskih radova na eksploataciji ugljikovodika. Naftno-rudarski radovi na istraživanju mogu se izvoditi isključivo temeljem izdane dozvole za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika te sklopljenog ugovora o istraživanju i eksploataciji, a u granicama odobrenog istražnog prostora. Naftno-rudarski radovi na eksploataciji ugljikovodika mogu se izvoditi u granicama odobrenog eksploatacijskog polja, a isključivo temeljem:

- dozvole za pridobivanje ugljikovodika i ugovora o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika,
- postojećeg prava za eksploataciju ugljikovodika.

Zakon kao novost uvodi i mogućnost prijenosa prava i obveza iz dozvole za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika te ugovora o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, na drugi gospodarski subjekt, uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske koja ima pravo prvenstva za stjecanja udjela u pravima i obvezama putem nacionalne naftne kompanije.

Odredbe Zakona propisuju obvezu investitora za pripremu i dostavu na mišljenje Agenciji za ugljikovodike (u daljnjem tekstu Agencija) godišnjeg radnog programa i budžeta najkasnije 90 dana prije početka svake kalendarske godine, sukladno izdanim dozvolama za istraživanje, dozvolama za eksploataciju, sklopljenim ugovorima o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, ugovorima o eksploataciji geotermalnih voda ili ugovorima o skladištenju prirodnog plina. Na godišnji radni program i budžet Agencija je obvezna izdati mišljenje u roku od 30 dana od dana zaprimanja godišnjeg radnog programa i budžeta.

Investitor također ima obvezu u roku od 30 dana nakon svakog kvartala dostaviti Agenciji izvješće o napretku obavljenih radova i nastalih troškova tijekom predmetnog kvartala, a na temelju odobrenog radnog programa i budžeta. Izvješće za zadnji kvartal svake kalendarske godine uključuje i sažetak aktivnosti i troškova na kraju godine za predmetnu kalendarsku godinu. Agencija mišljenjem potvrđuje opravdanost, odnosno neopravdanost, nastalih naftno-rudarskih radova i troškova prijavljenih u kvartalnom izvješću o napretku obavljenih radova i nastalih troškova.

Bitne novosti Zakon donosi i u području rezervi ugljikovodika pa je tako propisana obveza izrade elaborata o rezervama s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije svake 3 godine, a ne kao do sada svakih 5 godina. Pravilnik o rezervama donosi novi način klasifikacije i kategorizacije rezervi ugljikovodika prema sustavu upravljanja naftnim resursima (PRMS – Petroleum Resources Management System), objavljenoj od strane društva naftnih inženjera (SPE) pa se tako rezerve sada klasificiraju na pridobivene, otkrivene i komercijalne – P1, P2 i P3 te nekomercijalne – C1, C2 i C3. Time je napušten stari „ruski“ sustav klasifikacije rezervi temeljen na stupnju istraženosti i geološkoj procjeni volumena ugljikovodika u ležištu koji nije uzimao u obzir ekonomske kriterije te koji se danas koristi još samo u zemljama bivšeg SSSR-a i nekim zemljama istočne Europe. Prijelazom na novi sustav klasifikacije i kategorizacije rezervi prihvaćen je sustav klasifikacije rezervi koji koristi većina svjetskih naftnih kompanija i koji predstavlja široko prihvaćen svjetski standard kao i najbolju svjetsku praksu gospodarenja ugljikovodicima.

Zakon kao novinu jasno propisuje obvezu dostave podataka Agenciji, odnosno Ministarstvu:

- svih geoloških, geokemijskih, geofizičkih, inženjerskih i drugih podataka prikupljenih pri istraživanju ili eksploataciji uključujući i sve analize, interpretacije i studije izvedene na temelju tih

podataka u roku od 60 dana nakon završetka prikupljanja podataka, odnosno u roku od najviše šest mjeseci dostaviti sve podatke i rezultate koji prethodno nisu dostavljeni,

- podatke o svim naftno-rudarskim objektima i postrojenjima smještenim unutar odobrenog istražnog prostora ili eksploatacijskog polja te onima koji su u tehnološkoj vezi s njima u roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu Zakona.

Zakon je donio i novine u djelu korištenja zemljišta i podzemlja, odnosno rješavanju imovinskopravnih odnosa koji su se u prethodnim razdobljima pokazali kao najsloženiji i najdugotrajniji. Za čestice u vlasništvu Republike Hrvatske na kojima se planira izvođenje naftno-rudarskih radova u istražnom prostoru, a za koje je potrebno riješiti imovinskopravne odnose, središnje tijelo državne uprave nadležno za upravljanje državnom imovinom, odnosno tijela nadležna za upravljanje šumskim/poljoprivrednim zemljištem u roku od 60 dana od dana primitka urednog zahtjeva od strane investitora, donosi odgovarajuće akte kojima se investitor ovlašćuje na nesmetano korištenje zemljišta i daje pisanu suglasnost vlasnika nekretnina, čime se investitoru omogućuje ishodenje potrebnih dozvola.

U slučaju kada su predmetne čestice u vlasništvu trećih osoba (privatne osobe, jedinice lokalne samouprave te ostali nadležni za ceste i željeznice), investitor na odgovarajući način uređuje odnose s vlasnicima zemljišta kako bi na takvom zemljištu mogao ostvarivati sva prava iz izdane dozvole na način da sklapa ugovor o služnosti ili zakupu. Ako investitor u roku od tri mjeseca ne uspije riješiti imovinskopravne odnose o tome je dužan bez odgode izvijestiti Agenciju te pokrenuti radnje za izvlaštenje zemljišnih čestica u skladu s odredbama propisa kojima se uređuje izvlaštenje nekretnina.

Odredbe Zakona trebale su pomoći bržem rješavanju imovinskopravnih odnosa, koje se nažalost nije ostvarilo u primjeni, zbog bitno izmijenjenog zakonskog okvira koji uređuje raspolaganje nekretninama u vlasništvu Republike Hrvatske. Prelazak nadležnosti s Ministarstva državne imovine na Ministarstvo poljoprivrede, a vezano za upravljanje i raspolaganje poljoprivrednim i šumskim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske, kao i nepravovremeno donošenje provedbenih propisa predviđenih izmjenama zakonske regulative, donio je duži zastoj u provođenju postupaka i rješavanju imovinskopravnih odnosa. Područje rješavanja imovinskopravnih odnosa dio je koji se uistinu može i mora unaprijediti u sklopu idućih izmjena i dopuna Zakona. Pogotovo je to potrebno u slučaju

rješavanja imovinskopravnih odnosa na postojećim eksploatacijskim poljima ugljikovodika na kojima je pravo na eksploataciju stečeno prema odredbama prijašnjih zakona.

Dio novosti vezan je za vlasništvo nad imovinom pa je tako sva pokretna i nepokretna imovina, nabavljena u svrhu izvođenja naftno-rudarskih radova, vlasništvo investitora koji je tu imovinu nabavio, osim u slučajevima kada je vrijednost te imovine nadoknađena u postupku povrata troškova na temelju ugovora o istraživanju i podjeli eksploatacije ugljikovodika kada vlasništvo nad tom imovinom stječe Republika Hrvatska. Navedena imovina postaje vlasništvo Republike Hrvatske:

- prestankom važenja ugovora o istraživanju i podjeli eksploatacije ugljikovodika,
- u slučaju ukidanja dozvole, bez obzira na razloge ukidanja ili raskida odnosno isteka dozvole.

U tom slučaju investitor nema pravo na naknadu za svu imovinu koja je sukladno odredbama Zakona prenesena na Republiku Hrvatsku, ali ima obvezu samostalno i o svom trošku sanirati područje izvođenja naftno-rudarskih radova. Zakon nije jednoznačno riješio pitanje vlasništva nad imovinom (naftno-rudarskih objekata – bušotina), kao ni način naknade uloženi sredstava investitoru koji je izradio naftno-rudarske objekte u prethodnim odobrenim istražnim prostorima, a u skladu sa odredbama tada važećih zakona i propisa te koje danas koriste drugi gospodarski subjekti.

Zakon donosi novosti vezane na probnu eksploataciju koja je sada Zakonom predviđena u dva slučaja:

- u istražnom razdoblju za potrebe laboratorijskih ispitivanja i hidrodinamičkih mjerenja, za potrebe utvrđivanja karakteristika ležišta, najviše u količinama i vremenu određenom u projektu izrade bušotine, za istražne ili ocjenske bušotine,
- probna eksploatacija za tehničko-tehnološka ispitivanja, koja je moguća tijekom građenja ili rekonstrukcije naftno-rudarskog objekta i postrojenja kada postoji potreba ispitivanja temeljnih zahtjeva naftno-rudarskih objekata i postrojenja, određivanja eksploatacijskih parametara i drugih spoznaja koje proizlaze iz takvih ispitivanja. Probna eksploatacija mora biti u skladu s provjerenom naftno-rudarskom dokumentacijom i obrađena u glavnom projektu građenja.

Probna eksploatacija ne može trajati duže od godine dana, a može se produžiti na zahtjev investitora ako nisu postignuti temeljni zahtjevi i razlozi probne eksploatacije.

Značajno je napomenuti da se za svaku aktivnost vezanu uz istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na odobalju, osim odredbi Zakona, primjenjuje i Zakon o sigurnosti pri odobalnom istraživanju i eksploataciji ugljikovodika (NN 78/15), za koji je nadležno tijelo Koordinacija za sigurnost pri odobalnom istraživanju i eksploataciji ugljikovodika. Postupci ishoda bilo kakvih dozvola, rješenja, odobrenja, suglasnosti i sličnog, a koje se odnose na „*off-shore*“ time su značajno složeniji, a njihovo trajanje je gotovo nemoguće predvidjeti. To se u praksi odnosi na izvođenje najjednostavnijih naftno-rudarskih operacija, kao što su na primjer radovi s postrojenjem za rad na žici, hidrodinamička mjerenja i slično, koje se na kopnu obavljaju isključivo prema programu izvođenja naftno-rudarskih radova.

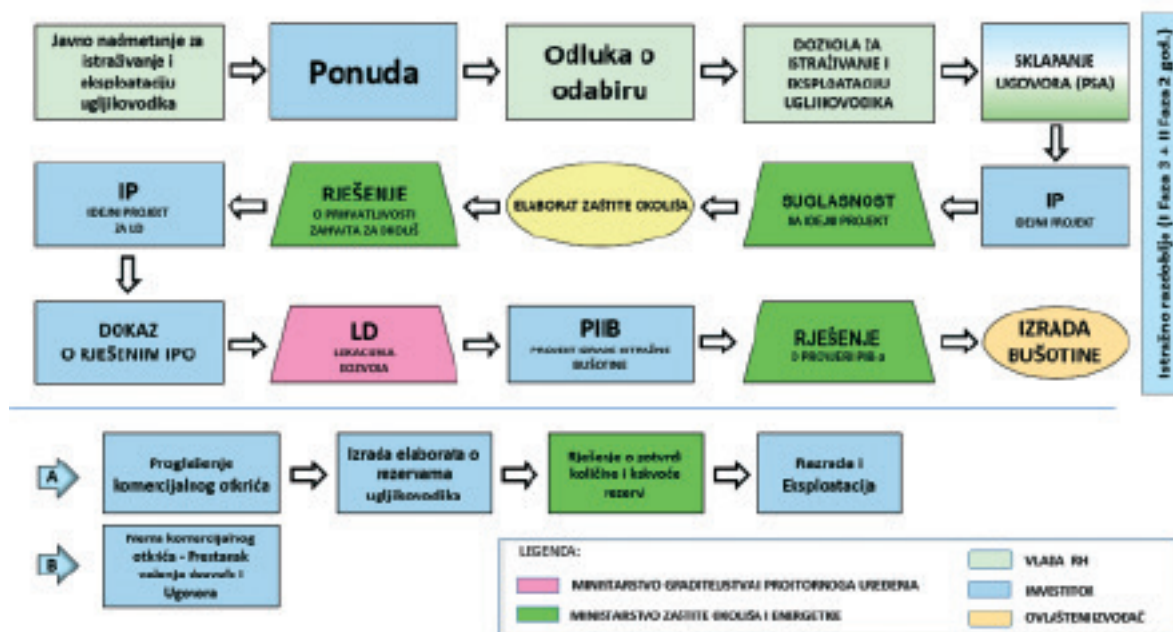
3.1. Istraživanje ugljikovodika

Rok na koji se daje dozvola za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika ostao je isti kao i prema prethodnim zakonima, ali se istražno razdoblje, koje i dalje traje pet godina, sada dijeli se na dvije istražne faze:

- prvu istražnu fazu koja traje tri godine i počinje od datuma stupanja ugovora o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika na snagu i na kraju koje je investitor dužan napustiti najmanje 25% istražnog prostora,
- drugu istražnu fazu koja traje dvije godine, a započinje neposredno nakon prve istražne faze. Nakon druge istražne faze investitor je dužan napustiti preostali dio istražnog prostora, osim onog koje je određeno kao ocjensko područje ili za koje je utvrđeno jedno ili više eksploatacijskih polja.

U slučaju utvrđivanja značajne pojave ugljikovodika, objava komercijalnog otkrića dostavlja se Agenciji, uz izvješće o izvedenim radovima iz radnog programa. Nakon objave komercijalnog otkrića obveza je investitora u roku od šest mjeseci dostaviti elaborat o rezervama ugljikovodika eksploatacijskog polja s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije. U roku od 60 dana od objave komercijalnog otkrića ugljikovodika Vlada Republike Hrvatske može predložiti osnivanje operativne kompanije odgovorne za eksploataciju koju osnivaju investitor i nacionalna naftna kompanija.

Pojednostavljeni shematski prikaz postupka ishoda dozvola u istražnom prostoru, sve do razdoblja razrade i eksploatacije, a u skladu sa odredbama Zakona prikazan je slikom 1.

Slika 1. Postupak ishođenja dozvola u istražnom prostoru

3.2. Eksploatacija ugljikovodika

Kada se radi o području eksploatacije ugljikovodika značajna je novost Zakona pojednostavljen postupak utvrđivanja eksploatacijskog polja koji predviđa smanjeni obim potrebne dokumentacije potrebne za predaju zahtjeva za utvrđivanje eksploatacijskog polja, ali je i dalje preduvjet pokretanja postupka usklađenje predloženih granica eksploatacijskog polja u prostornim planovima. Taj preduvjet i dalje predstavlja najveći problem u postupku utvrđivanja eksploatacijskog polja budući da je postupak izmjena prostornih planova regionalne razine nužan za ucrtavanje granica eksploatacijskog polja vrlo dugotrajan. Odredbe Zakona, koje bi taj postupak trebale ubrzati, nisu u skladu sa odredbama zakona koje propisuju prostorno uređenje, a dijelom su u stvarnosti neprimjenjive. U budućnosti, mogući su još veći problemi s uklapanjem granica eksploatacijskih polja u prostorno-plansku dokumentaciju nakon donošenja Prostornog plana državnog razvoja. Naime, Državni plan prostornog razvoja, kao plan nove generacije, trebao bi omogućavati planiranje zahvata u prostoru državnog značaja na državnoj razini i njihovu provedbu bez donošenja prostornih planova nižih razina. To bi bilo vrlo korisno u trenutku donošenja plana za sve zahvate koje on uključuje, ali mogući problem se nazire za buduće zahvate državne razine za čiju će provedbu biti potrebna izmjena Državnog plana.

Utvrđivanjem eksploatacijskog polja investitor ima pravni interes za:

- izradu i provjeru projekta razrade i eksploatacije,

- rješavanje imovinskopravnih odnosa za zemljišne čestice na kojima će se nalaziti naftno-rudarski objekti i postrojenja unutar eksploatacijskog polja.

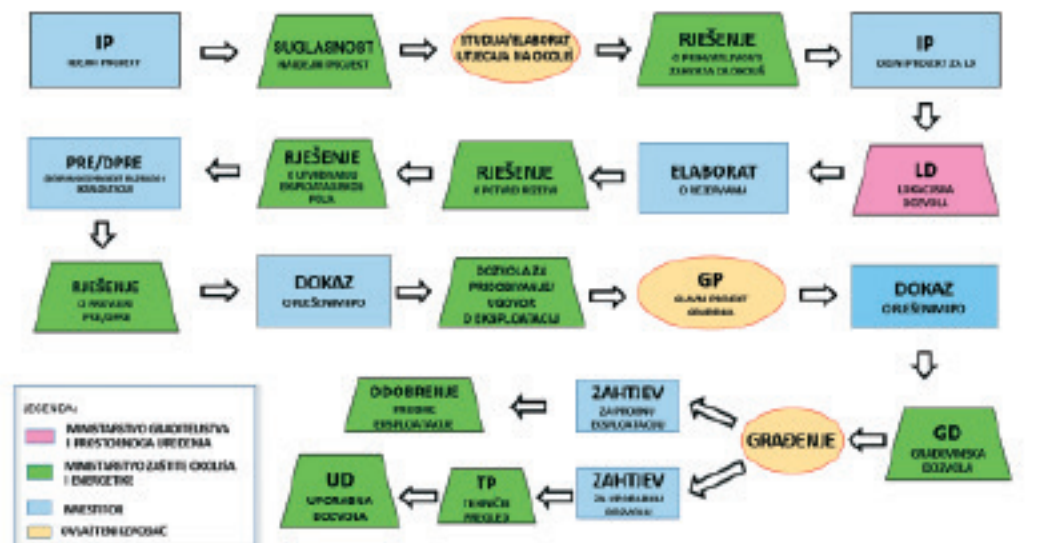
Pojednostavljeni shematski prikaz postupka ishođenja dozvola u eksploatacijskom polju ugljikovodika u skladu s odredbama Zakona nije bitno promijenjen u odnosu na odredbe prethodnih zakona već je samo dopunjen ishođenjem suglasnosti na idejni projekt, a prikazan je slikom 2.

3.3. Izvođenje naftno-rudarskih radova

Za izvođenje naftno-rudarskih radova i građenje naftno-rudarskih objekata i postrojenja izrađuju se naftno-rudarski projekti. Prethodni zakoni propisivali su isključivo četiri vrste rudarskih projekata: idejni, glavni, dopunski i pojednostavljeni rudarski projekt. Naftno-rudarski projekti prema Zakonu su idejni projekt, projekt razrade i eksploatacije, dopunski projekt razrade i eksploatacije, projekt izrade bušotine i pojednostavljeni projekt.

Idejni projekt izrađuje se za:

1. sve naftno-rudarske projekte kao stručna podloga za prethodnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu, ocjenu o potrebi procjene utjecaja na okoliš, studiju utjecaja na okoliš i ishođenje lokacijske dozvole,
2. projekt razrade i eksploatacije, dopunski projekt razrade i eksploatacije, projekt izrade bušotine, pojednostavljeni projekt i projekt geofizičkog snimanja.

Slika 2. Postupak ishođenja dozvola u eksploatacijskom polju ugljikovodika

Izrada idejnih projekata, pod točkom 2. suvišna je ako je prethodno izrađen idejni projekt pod točkom 1. i za koji je ishođena suglasnost Ministarstva.

Projekt razrade i eksploatacije izrađuje se za izvođenje naftno-rudarskih radova odnosno za građenje naftno-rudarskih objekata i postrojenja.

Dopunski projekt razrade i eksploatacije izrađuje se za bitna odstupanja od projekta razrade i eksploatacije pri izvođenju naftno-rudarskih radova odnosno pri građenju naftno-rudarskih objekata i postrojenja.

Projekt izrade bušotine izrađuje se za:

1. izradu istražne bušotine u istražnom razdoblju,
2. izradu ocjenke bušotine u istražnom razdoblju,
3. izradu razradne/eksploatacijske bušotine u razdoblju eksploatacije,
4. trajno napuštanje bušotine u razdoblju istraživanja ili eksploatacije.

Pojednostavnjeni projekt izrađuje se za nebitna odstupanja pri građenju ili rekonstrukciji izgrađenih naftno-rudarskih objekata i postrojenja, a kada se ne mijenjaju lokacijski uvjeti, sukladno propisu kojim se uređuje prostorno uređenje.

Za idejni projekt potrebno je ishoditi suglasnost Ministarstva. Projekt razrade i eksploatacije, dopunski projekt razrade i eksploatacije te projekt izrade istražne bušotine podliježu provjeri glede racionalnog iskorištavanja ugljikovodika, geotermalnih voda, skladištenja prirodnog plina ili trajnog zbrinjavanja ugljikova dioksida, mjera zaštite, kao i odredbi Zakona.

Odredbe Zakona propisuju da nakon izdavanja rješenja o provjeri projekta razrade i eksploatacije

ugljikovodika, bez provođenja bilo kakvih daljnjih postupaka, Vlada investitoru odlukom izdaje dozvolu za pridobivanje ugljikovodika, osim u slučaju postojećeg prava na eksploataciju kada istu izdaje Ministarstvo. U daljnjim odredbama zakona koje se odnose na izdavanje dozvole za pridobivanje ugljikovodika za istu je potrebno podnijeti zahtjev uz ispunjavanje svih Zakonom predviđenih uvjeta.

Za projekt izrade bušotine, kao i za pojednostavljeni projekt potrebno je ishoditi suglasnost za izradu projekta te nakon izrade projekta potvrdu da je projekt izrađen u skladu s izdanom suglasnosti. Nakon ishođene potvrde investitor može započeti s izvođenjem naftno-rudarskih radova, a dužan je prijaviti početak te nakon izvođenja naftno-rudarskih radova i završetak izvođenja naftno-rudarskih radova prema projektu izrade bušotine i pojednostavljenom projektu.

Pravilnik o naftno-rudarskim projektima i postupku provjere naftno-rudarskih projekata donio je po prvi puta jasno navedene radove tekućeg održavanja bušotina, bušotinske opreme, alata i uređaja, a koji se u skladu sa navedenim pravilnikom izvode temeljem programa izvođenja radova.

U području građenja naftno-rudarskih objekata i postrojenja bitnija novost je uvođenje revidenta kao sudionika u gradnji naftno-rudarskih objekata i postrojenja. Uloga revidenta je kontrola glavnog projekta u dijelovima čija je kontrola obvezna sukladno propisima kojima se uređuje gradnja.

Zakon također uvodi projekt uklanjanja naftno-rudarskih objekata i postrojenja koji tehnički razrađuje

postupak i način uklanjanja naftno-rudarskih objekata i postrojenja ili njegovih dijelova, a u skladu s planom sanacije iz provjerenog projekta razrade i eksploatacije ili dopunskog projekta razrade i eksploatacije.

Novosti u području građenja je i mogućnost izdavanja fazne građevinske dozvole za gradnju ili rekonstrukciju složenog naftno-rudarskog objekta te postrojenja ili tehničko-tehnološke cjeline određene lokacijskom dozvolom.

Novost koju je također važno istaknuti je odredba Zakona koja propisuje rok za dovršetak naftno-rudarskih objekata i postrojenja koji se određuje građevinskom dozvolom, a počinje teći od dana prijave početka građenja. Investitor je obavezan najmanje 15 dana prije početka građenja ili rekonstrukcije naftno-rudarskih objekata i postrojenja, prijaviti početak građenja svim subjektima kojima je to u građevinskoj dozvoli određeno. U prijavi početka građenja investitor je dužan navesti podatke o građevinskoj dozvoli te podatke o sudionicima u gradnji naftno-rudarskih objekata i postrojenja.

Zakonom je ponovno omogućeno ozakonjenje nezakonito izgrađenih naftno-rudarskih objekata i postrojenja, uz određene uvjete i uz podnošenje zahtjeva za izdavanje uporabne dozvole najkasnije u roku 3 godine, od dana donošenja Zakona. Uvjeti koji moraju biti ispunjeni su:

- naftno-rudarski objekti i postrojenja su u skladu s prostornim planovima,
- izrađen projekt izvedenog stanja,
- riješeni imovinsko-pravni odnosi,
- potpisan ugovor o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika,
- uplaćeno komunalni i vodni doprinos te građevinska pristojba.

Zakon o rudarstvu također je davao mogućnost ozakonjenja nezakonito izgrađenih rudarskih objekata i postrojenja, ali je zbog nemogućnosti rješavanja imovinskopravnih odnosa unutar roka predviđenog za podnošenje zahtjeva za „legalizaciju“, od strane Ine podnesena svega tri zahtjeva od kojih su uspješno okončana dva.

Temeljem iskustva u prikupljanju dokumentacije potrebne za podnošenje zahtjeva za ozakonjenje nezakonito izgrađenih rudarskih objekata i postrojenja proizlazi činjenica da najveći problem predstavlja složen i dugotrajan postupak rješavanja imovinskopravnih odnosa. Iz tog razloga preporuka za buduće izmjene Zakona bila bi da se omogućiti podnošenje zahtjeva za ozakonjenje nezakonito

izgrađenih naftno-rudarskih objekata i postrojenja bez dokaza o riješenim imovinsko-pravnim odnosima. Takve odredbe predviđa prijedlog Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenom infrastrukturom (komunalne, prometne, energetske, vodne, pomorske, komunikacijske, elektroničke komunikacijske i druge građevine).

4. Sanacija

U razdoblju istraživanja investitor je dužan Ministarstvu dostaviti garanciju za sanaciju istražnog prostora u visini i obliku određenom u ugovoru o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika.

U razdoblju eksploatacije na temelju ugovora o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika investitor je dužan Agenciji dostaviti na odobrenje detaljni plan sanacije s odgovarajućim budžetom koji je izrađen u skladu s provjerenim projektom razrade i eksploatacije, a koji uključuje detaljan tehnički i inženjerski opis sanacije, uklanjanja i zbrinjavanja objekata i instalacija te mjera čišćenja i sanacije lokacije, uključujući procjenu troškova sanacije, a u svrhu uspostavljanja fonda za sanaciju.

U svrhu osiguranja provedbe plana sanacije, nakon provjere projekta razrade i eksploatacije ili dopunskog projekta razrade i eksploatacije, investitor je dužan uspostaviti fond za sanaciju te od Agencije ishoditi odobrenje formule za utvrđivanje iznosa koji treba biti uplaćen u fond za sanaciju na založni namjenski bankovni račun.

Novost Zakona je obveza investitora o sanaciji područja izvođenja naftno-rudarskih radova u svakom slučaju prestanka ugovora o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, ugovora o eksploataciji geotermalnih voda, ugovora o skladištenju prirodnog plina, dozvole za trajno zbrinjavanje ugljikova dioksida, gubitka postojećeg prava na eksploataciju, gubitka pravnog temelja koji je ovlašćivao na istraživanje ili eksploataciju, bez obzira na način ili uzrok. Sanacija se izvodi temeljem rješenja Ministarstva kojim se ovlašćuje investitor da privremeno koristi prostor za izvođenje naftno-rudarskih radova sanacije na prostoru gdje za to više nema pravo. Prema prijašnjim zakonima naftno-rudarski gospodarski subjekt mogao je izvoditi naftno-rudarske radove pa tako i radove sanacije i napuštanja naftno-rudarskih objekata i postrojenja samo u okviru odobrenih istražnih prostora i eksploatacijskih polja.

5. Zaključak

Kao i svaki Zakon i ovaj je imao za cilj pojednostavljenje postupaka i lakše ishođenje svih potrebnih dozvola. U praksi to se gotovo uvijek pokaže nešto drugačije, naročito u početnom razdoblju od donošenja zakona.

Svaka promjena zakona uvijek sa sobom donosi kratkotrajan zastoj u provođenju upravnih postupaka što popularno nazivamo „dječjim bolestima“. Kada se one „prebole“ i prođe prijelazno razdoblje može se vidjeti koji je „benefit“ zakon stvarno donio.

Pomalo otežavajuća okolnost kod donošenja Zakona je što je on slijedio nakon prijelaznog razdoblja koje je bilo rezultat donošenja Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (NN 93/16 i 104/16) i kojim je obavljanje upravnih i drugih poslova iz područja istraživanja i eksploatacije energetskih mineralnih sirovina prešlo iz nadležnosti Ministarstva gospodarstva u nadležnost Ministarstva zaštite okoliša i energetike. Nakon kadrovske popunjavanja i organizacijskog ustroja rješavanje zahtjeva krenulo je redovnim tijekom pa je donošenje novog zakona izazvalo novo prijelazno razdoblje.

Iz iskustva stečenih proteklih godinu i pol dana možemo zaključiti da je i ovo prijelazno razdoblje uspješno prebrođeno te da se trajanje upravnih postupaka u pravilu skraćuje.

Kada se gledaju pojedini upravni postupci i njihovo trajanje, može se zaključiti da se najmanje problema pojavljuje prilikom izdavanja suglasnosti i potvrda za idejne projekte, projekte izrade bušotine i pojednostavljene projekte, kao i kod provođenja postupaka provjere naftno-rudarske dokumentacije. Najveće skraćivanje trajanja postupaka utvrđeno je prilikom izdavanja uporabnih dozvola gdje je vrijeme od predaje zahtjeva do ishođenja uporabne dozvole u razdoblju primjene Zakona prepolovljeno. Najzahtjevniji i najdugotrajniji pokazali su se postupci

provjere elaborata o rezervama i ishođenja rješenja o utvrđivanju količina i kakvoći rezervi koji sigurno imaju mjesta za poboljšanja od strane svih dionika. Slično se može reći i za postupke ishođenja građevinskih dozvola kojima se trajanje, s primjenom odredbi Zakona, nažalost, osjetno produžilo.

Uglavnom može se istaknuti da se nadležno Ministarstvo i Agencija u provođenju upravnih postupaka iz područja istraživanja i eksploatacije ugljikovodika, u pravilu drže zakonom propisanih rokova. Oduvijek postoji dobra komunikacija i suradnja sa Ministarstvom i Agencijom pa će se ona sigurno nastaviti i u budućim razdobljima.

Budući da je u pripremi nova izmjena zakonske regulative iz područja istraživanja i eksploatacije ugljikovodika, za očekivati je da će se nedostaci utvrđeni sadašnjim zakonima u budućnosti ispraviti ili zamijeniti boljim rješenjima, uz sudjelovanje svih dionika. Ono što bi trebale biti neke od glavnih smjernica prilikom izrada slijedećih izmjena i dopuna zakona su:

- detaljna provjera provedbe svake odredbe zakona u skladu sa ostalim zakonima koji utječu na cjelokupan proces izdavanja dozvola za istraživanja i eksploatacije energetskih mineralnih sirovina (zakon o prostornom uređenju, zakon o zaštiti prirode, zakon o zaštiti okoliša, itd.),
- propisivanje jasnijih odredbi zakona koje će onemogućiti različita tumačenja istih odredbi,
- donositi takve odredbe zakona koje uistinu skraćuju trajanje pojedinih postupaka uz brže izdavanje potrebnih dozvola,
- ukidanje dostave dokaza o riješenim imovinsko-pravnim odnosima kao uvjet za podnošenje zahtjeva za ozakonjenje nezakonito izgrađenih naftno-rudarskih objekata i postrojenja,
- uvođenje e-dozvola, kojima bi se upravni postupak ubrzao i učinio transparentnim.

Literatura

1. Zakon o istraživanju i eksploataciji nafte i plina (NN 94/13 i 14/14)
2. Zakon o rudarstvu (NN 56/13 i 14/14)
3. Zakon o istraživanju i eksploataciji nafte i plina (NN 52/18 i 52/19)
4. Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17 i 39/19)
5. Zakon o sigurnosti pri odobalnom istraživanju i eksploataciji ugljikovodika (NN 78/15)
6. Direktiva 94/22/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 1994. o uvjetima za davanje i korištenje odobrenja za traženje, istraživanje i proizvodnju ugljikovodika (SL L 164, 30. 6. 1994.)
7. Direktiva 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 12. lipnja 2013. o sigurnosti odobalnih naftnih i plinskih djelatnosti i o izmjeni Direktive 2004/35/EZ (SL L 178, 28. 6. 2013.)
8. Direktiva 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o geološkom skladištenju ugljikova dioksida i o izmjenama Direktive Vijeća 85/337/EEZ, Direktiva Europskoga parlamenta i Vijeća 2006/60/EZ, 2001/80/EZ, 2004/35/EZ, 2006/12/EZ, 2008/1/EZ i Uredbe (EZ-e) br. 1013/2006 (SL L 140, 5. 6. 2009.)
9. Tremac, Ž., Kaštelanac, Z., Kralj-Vrsalović, A.: Postupak i problematika ishođenja dozvola i odobrenja kod dobivanja koncesija za eksploataciju ugljikovodika u Republici Hrvatskoj, NAFTA I PLIN stručni časopis Hrvatske udruge naftnih inženjera i geologa, Broj 145-146/2016.